

Kernkwaliteiten

Rincon

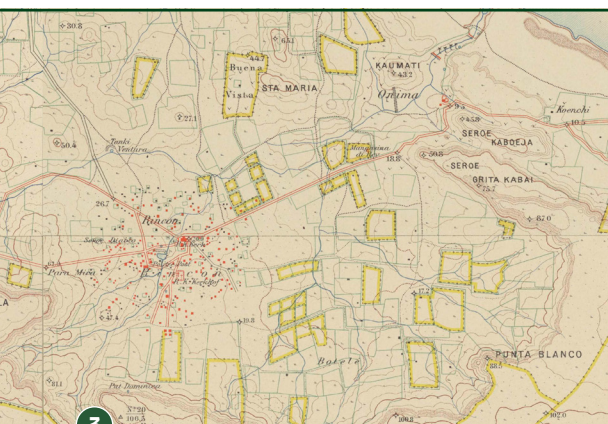
Beschermd dorpsgezicht
op Bonaire

Uitzicht op Rincon vanaf Kaya Para Mira.
Foto: FuHiKuBo.

De eerste Dia di Rincon in 1989.
Foto: Herberdt Cesilia, collectie FuHiKuBo.

Oude topografische kaart van Bonaire, 1911-1915.
Bron: J.V.D. Werbata (cartograaf), collectie Nationaal Archief.

Kas di Hadrei, traditionele woningbouw in Rincon.
Foto: Mikeely Obersi.

Kernkwaliteiten

De ligging in een vallei, omringd door glooiende heuvels met natuurgronden, karakteristieke kunuku's en waardevolle panorama's. **1**

Het waternetwerk met een centrale rooi (Rooi Rincon) en vele vertakkingen.

Een hechte gemeenschap met eigen tradities en vier herkenbare woongebieden: Pariba, Pabou, Nort en Sùit. **2**

De trapeziumvorm van het wegennet rond de dorpskern en de kenmerkende organische structuur van hoofdwegen en onverharde bijwegen. **3**

De fijnmazige dorpsstructuur met kleine kavels, vrijstaande gebouwen en een bescheiden schaal, wat zorgt voor veel ruimte.

Traditionele woningtypen en architectuur, zowel in als rond het dorp, met karakteristieke kleuren. **4**

Iconische gebouwen zoals de katholieke en protestantse kerk, de Ludovicusschool, Kas di Seur en diverse karakteristieke woningen. **5**

Kenmerkende plekken zoals Gruta di Lourdes, kerken en kerkpleinen, begraafplaatsen en ontmoetingsplekken voor de lokale gemeenschap. **6**

Karakteristieke erfafscheidingen en beplanting, zoals oude bomen, cactusheggen, houten hekwerken, kolommen en betonnen afscheidingen. **7**

Sterke samenhang tussen landschap en dorp, dankzij het open dorpskarakter, het groen en de tuinen. **8**

Reliëf Rincon en omgeving

Pabou

Nort

Pariba

Sùit

I

II

III

E

A

B

C

D

Legenda

Algemeen

	Dorpsgezicht Rincon
	Hoofdwegen/secundaire wegen
	Waterstructuur (rooien, dammen en tanki's)
	Religieuze plekken
	Markante bebouwing
	Overige bebouwing
	Erfscheidingen
	Begraafplaatsen
	Ontmoetingsplaatsen
	Sportvelden
	Natuurgronden
	Kunukugronden
	Hoogteverschil (AHN)

Iconische plekken

	Katholieke kerk
	Kas di Seur
	Ludovicusschool
	Protestantse kerk
	Gruta di Lourdes

Uitkijkpunten

- Para Mira
- Altamira Unjo
- Ser'i Sùit

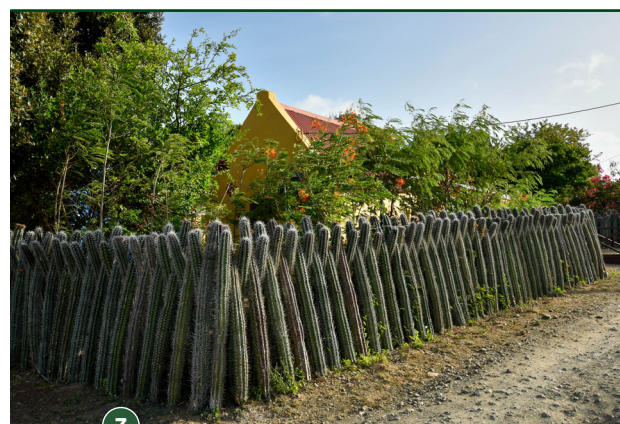
5

Protestantse kerk in Rincon ca 1935.
Bron: KITLV Leiden.

6

Gruta di Lourdes.
Foto: FuHiKuBo.

7

Karakteristieke cactusheg bij Museo Chich'i Tan.
Foto: FuHiKuBo.

8

Dorpsgezicht Rincon in 1971.
Foto: Ank Klomp, collectie FuHiKuBo en
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

De Rooi Rincon bij de dam van Onima, met het dorp op de achtergrond.
Foto: Strootman Landschapsarchitecten.

Karakter

Kenmerkend voor Rincon is de nauwe verwevenheid van landschap, bebouwing en gemeenschapsleven. De open ruimtelijke structuur, de rijke cultuurhistorie en het voortdurende samenspel tussen mens en omgeving vormen samen de basis van zijn unieke identiteit.

Landschap

Rincon ligt beschut in een komvormige vallei, omringd door een heuvelachtig landschap met panoramische vergezichten. Rondom het dorp liggen de kunuku gronden van de Rinconero's waar van oudsher kleinschalige landbouw en veeteelt plaatsvond, vooral voor eigen gebruik. Verspreid door het gebied liggen ook religieuze en gemeenschappelijke plekken, zoals de Gruta di Lourdes, verschillende kerken, begraafplaatsen, ontmoetingsplekken en uitkijpunten zoals Altamira Unjo. Het landschap wordt doorkruist door natuurlijk gevormde rooien (waterlopen), aangelegde dammen en tanki's (waterplassen). De Rooi Rincon, die uitmondt in de Caraïbische Zee bij Boka Onima, loopt door het dorp en draagt bij aan de landschappelijke beleving. Het landschap vormt daarmee niet slechts een decor, maar een wezenlijk onderdeel van het karakter van het dorp.

Fijnmazige dorpsstructuur

De dorpsstructuur is organisch gegroeid en informeel van opzet. De hoofdwegen liggen in de vorm van een trapezium rondom het dorpscentrum. Deze wegen verbinden Rincon met de rest van Bonaire en delen het dorp op in vier herkenbare delen: Pariba (oost), Pabou (west), Nort (noord) en Sùit (zuid). Binnen deze structuur is er een fijnmazig netwerk van onverharde wegen, kleine kavels en vrijstaande bebouwing van bescheiden schaal. De karakteristieke erfafscheidingen zijn vaak ongeveer 1,5 meter hoog. Door het lage bebouwingspercentage en de vele groene ruimtes tussen de bebouwing oogt het dorp open en landelijk, waarbij het collectieve, het ambachtelijke en het landschappelijke in balans zijn.

Karakteristieke gebouwen

Het karakter van Rincon wordt voor een groot deel bepaald door de vele traditionele woningen die zowel in de dorpskern als in het omliggende gebied te vinden zijn. Samen met markante gebouwen zoals de katholieke kerk, de protestantse kerk, de Ludovicusschool en Kas di Seur vormen deze huizen het 'welkomstbeeld' van Rincon. De bebouwing bestaat vooral uit woningtypen die in de loop der tijd op Bonaire zijn ontstaan. Kenmerkend zijn de compacte grondvormen, lage goothoogten, zadel- of schilddaken, houten luiken met jaloezieën, sobere ornamentiek én het gebruik van vaak levendige kleuren. Deze gebouwen zorgen voor een sterke samenhang in het dorpsbeeld en dragen bij aan een herkenbare en eigen identiteit.

Omgeving van het beschermd dorpsgezicht

Wat Rincon bijzonder maakt, is niet alleen de beschermde dorpskern, maar vooral ook hoe deze samenhangt met het hele dorp en de omgeving. Het dorp leeft in en met het omliggende landschap. Rincon ligt namelijk in een vallei die veel cultuurhistorische en emotionele waarde heeft, omringd door kunuku's, spirituele plekken en oude plantages zoals Fontein, Onima, Labra-Brasil en Karpata. Samen vormen zij een levend cultuurlandschap dat nauw verbonden is met het dagelijks leven, de geschiedenis en de beleving van de gemeenschap.

Verhaal

Rincon, het oudste dorp van Bonaire, is veel meer dan een verzameling historische gebouwen. Het is een levend erfgoedlandschap waar cultuur, gemeenschap en geschiedenis op een unieke wijze samenkomen.

Gelaagde geschiedenis

Rincon wordt al meer dan 1500 jaar bijna onafgebroken bewoond. De locatie van het dorp is strategisch gekozen vanwege de beschutting tegen de passaatwind en het uitzicht op de Caraïbische Zee. De geschiedenis begint bij de oorspronkelijke bewoners, de Caquetío, en ontwikkelde zich verder door de Spaanse en Nederlandse kolonisatie. Gedurende de slavernijperiode op Bonaire, werd Rincon bestempeld als het 'slavendorp'. De gelaagde geschiedenis van Rincon heeft geleid tot een karakteristiek ruimtelijk patroon: organisch gegroeide wegen, kleinschalige verkaveling, omliggende kunuku's en een dorpsopbouw gebaseerd op familie-eigendom, afgestemd op wateropslag en -afvoer. Deze historische structuur is tot op de dag van vandaag nog zichtbaar en voelbaar.

Bouwcultuur

De architectuur van Rincon weerspiegelt een rijke geschiedenis en cultuur. De Bonairiaanse dorpsboerderij is ontstaan uit een smensmelting van bouwstijlen: de rancho-huizen van de Caquetío, de kunuku-woningen van tot slaaf gemaakten en latere Europese invloeden zoals voorgevels en schilddaken. De woningen staan vrij op ruime kavels, met vier vrije gevels en vaak bijgebouwen die verder op het erf liggen. Traditionele woningtypen zoals de Kas di Bara, Kas di Kaha, Kas di Hadrei en Kas di Hala dateren van vóór 1913 en zijn gebouwd met lokale materialen zoals natuursteen, koraalsteen, klei en kalk. Vanaf de jaren 1930 kwamen nieuwe typologieën op, zoals de Kas di Porchi en Kas di Hanchi, die vaak werden gebruikt voor sociale woningbouw. Elke woning heeft een erfafscheiding, bijvoorbeeld van cactushagen, houten of metalen hekken, kolommen of beton, vaak speels van vorm en kleur. Deze erfafscheidingen zorgen niet alleen voor privacy, maar versterken ook de esthetische samenhang van het straatbeeld.

Gemeenschapszin

Rincon is een dynamisch dorp waarin sociale en ruimtelijke kwaliteiten nauw met elkaar verweven zijn. De beschutting in de vallei zorgt voor een gevoel van geborgenheid en beslotenheid, historisch gezien de voedingsbodem voor een hechte gemeenschap met een sterke culturele identiteit. Deze identiteit leeft voort in familiebanden, religieuze rituelen, mondelinge overlevering en een uitgesproken gemeenschapszin. Evenementen als Dia di Rincon benadrukken de vitaliteit van de gemeenschap en verbinden verleden en heden. De omliggende kunuku's vertellen verhalen over landbouw, zelfvoorziening en verbondenheid. Spirituele en sociale verzamelplekken zijn niet alleen plaatsen van ritueel en herinnering, maar ook van ontmoeting en betekenis in het dagelijkse dorpsleven.

Achtergrondinformatie

Een beschermd stads- of dorpsgezicht is een gebied met een bijzonder cultuurhistorisch karakter. Het doel van de aanwijzing is het karakter van het gebied te behouden en bovendien de identiteit van het gebied in te zetten bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit kernkwaliteitenoverzicht geeft inzicht in de kernkwaliteiten van het beschermd dorpsgezicht Rincon met achterliggend verhaal en een beschrijving van het karakter van het gebied. Het helpt medewerkers van de gemeente, ontwikkelaars, ontwerpers, bewoners en adviseurs om bij planvorming in te spelen op de aanwezige kernkwaliteiten, daarvan gebruik te maken en daarop voort te bouwen.

De kern van Rincon is in 2010 aangewezen als beschermd stadsgezicht vanwege zijn uitzonderlijke cultuurhistorische en monumentale waarden. In dit overzicht wordt het woord 'dorpsgezicht' gehanteerd vanwege het landelijke karakter en de kleinschaligheid die kenmerkend zijn voor Rincon. Hiermee wordt hetzelfde bedoeld als 'stadsgezicht', zoals dat in de Eilandsverordening en het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan Bonaire (ROB) wordt gebruikt.

Colofon

Rincon

Beschermd dorpsgezicht op Bonaire

- Auteurs:** Kimberly Ram, Fundashon Históriko Kultural Boneriano (FuHiKuBo)
Mikeely Obersi, Stichting Monumentenbezit en Stichting Cocari II
Emma Louise Pratt, Fundashon Históriko Kultural Boneriano (FuHiKuBo)
Franklin Dominico 'Bò' Antoin, Fundashon Históriko Kultural Boneriano (FuHiKuBo)
Jan de Vries, Stichting Cocari II
- Redactie:** Peter Timmer, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Omslag:** Rincon vanaf Kaya Para Mira
Foto: FuHiKuBo
- Cartograaf:** Mikeely Obersi, Stichting Monumentenbezit en Stichting Cocari II, Bart Broex, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Vormgeving:** Els Zweerink

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed wil dat iedereen kennis kan nemen van de inhoud van haar producten. Kunt u de publicatie toch niet goed lezen? Neem dan contact op met onze infodesk via info@cultureelerfgoed.nl of telefonisch via (033) 421 7 456.

© Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, 2026